НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут будівництва та архітектури

03-10-231S

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

SYLLABUS

Ергономіка робочих місць		**Workplace ergonomics**
Шифр за ОП	**ФП. 3**	Code in Degree Programme:
Освітній рівень: магістерський (другий)		Level of Education: Master's (second)
Галузь знань **Цивільна безпека**	**26**	Fields of Knowledge **Civil security**
Спеціальність **Цивільна безпека**	**263**	Field of Study: **Civil security**
Освітня програма: **Охорона праці**		Degree Programme: **Occupational health and safety**

РІВНЕ – 2024

Силабус навчальної дисципліни «Ергономіка робочих місць» для здобувачів вищої освіти ступеня «магістр», які навчаються за освітньо-професійною програмою *«Охорона праці» спеціальності 263 «Цивільна безпека».* Рівне. НУВГП. 2024. 8 стор.

ОПП на сайті університету: *https://ep3.nuwm.edu.ua/26520/*

Розробник силабусу: Туровська Галина Іванівна, к.т.н., доцент, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Силабус схвалений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “27” серпня 2024 року

Завідувач кафедри:
е-підпис Кухнюк Олег Миколайович, к.т.н., доцент.

Керівник освітньої програми:
е-підпис Кухнюк Олег Миколайович, к.т.н., доцент.

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 1 від “29” серпня 2024 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ:
е-підпис Макаренко Руслан Миколайович, к.т.н., професор.

Попередня версія силабусу 03-10-87S

© Туровська, 2024
© НУВГП, 2024

ПРОГРАМА навчальної дисципліни «Ергономіка робочих місць» ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	*магістр*
Освітня програма	*Охорона праці*
Спеціальність	*263 «Цивільна безпека»*
Рік навчання, семестр	*2-й, 3-й*
Кількість кредитів	*3*
Лекції:	*16 год/2 год*
Практичні заняття:	*14 год/8 год*
Самостійна робота:	*60 год/80 год*

Курсова робота:	*ні*
Форма навчання	*денна/заочна*
Форма підсумкового контролю	*екзамен*
Мова викладання	*українська*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ПРОФАЙЛ ЛЕКТОРА

Лектор

Туровська Галина Іванівна, доцент, кандидат технічних наук, доцент кафедри охорони праці та безпеки життєдіяльності

Вікіситет	https://cutt.ly/Ngr78T1
ORCID	https://orcid.org/0000-0002-1492-9123
Канали комунікації	h.i.turovska@nuwm.edu.ua

ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Мета та завдання

У наш час використання ергономічних принципів і рекомендацій є особливо потрібним для створення нових і модернізації існуючих безпечних робочих місць. Використання досягнень ергономіки дозволяє суттєво змінити зміст праці людини, полегшити і підвищити її продуктивність, оптимально врахувати «людський чинник» при конструюванні технічних засобів та психофізіологічні можливості людини при їх експлуатації. Відповідно мета та завдання вивчення навчальної дисципліни полягають у формування в майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навиків у сфері питань, що стосуються підвищення ефективності праці на робочому місці без зниження рівня безпеки працюючого.

Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle, на платформі освітніх програм та їхніх освітніх компонентів

https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2326

Передумови вивчення
(місце освітнього компоненту в структурно-логічній схемі)

Для сприйняття змісту навчальної дисципліни «Ергономіка робочих місць», надання розуміння її значення для становлення належного рівня майбутнього фахівця важливими є ряд навчальних дисциплін циклу фахової підготовки за спеціальністю 263 «Цивільна безпека», зокрема: «Безпека праці в будівельній галузі», «Безпека праці на транспорті», «Безпека праці в сільськогосподарській галузі». Знання та навички з навчальної дисципліни «Ергономіка робочих місць» допоможуть успішно скласти атестаційний іспит та написати кваліфікаційну роботу.

Компетентності

ЗК-3. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
ФК-4. Здатність до застосування інноваційних підходів, сучасних методів, спрямованих на регулювання виробничої безпеки.
ФК-9. Здатність до нормативно-правового, організаційно-технічного забезпечення оцінювання шкідливостей, небезпек, умов праці, робочих місць.
ФК-10. Здатність розуміти особливості підходів попередження можливих загроз життю і здоров'ю працюючих.

Програмні результати навчання

ПРН-1. Застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки для розв'язання наукових і прикладних задач у сфері цивільної безпеки.
ПРН-3. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання теоретичних та/або практичних задач і проблем у сфері цивільної безпеки.
ПРН-18. Самостійно приймати рішення щодо безпеки праці на робочому місці.

Структура та зміст навчальної дисципліни

	Тема	ПРН	Форма організації навчання	Кількість годин	
				Денна форма	Заочна форма
	Модуль 1				
	Змістовий модуль 1. Ергономіка				
1	**Тема 1. Теоретичні та методологічні основи ергономіки** Виникнення та становлення ергономіки як науки. Предмет, об'єкт та цілі ергономіки. Завдання ергономіки. Місце ергономіки в системі різних галузей наук. Напрями розвитку ергономіки. Зв'язок ергономіки з іншими науками. Роль ергономіки у створенні безпечних умов праці.	ПРН-1 ПРН-2	Л	4	2
			ПР	4	4
			СР	12	14
2	**Тема 2. Механіка тіла – баланс** Поняття механіки тіла людини та параметри її опису. Біомеханіка опорно-рухової системи. Характеристика робочих рухів. Біомеханічні особливості м'язової системи. Баланс положення тіла як основа мінімізації енергетичних витрат людини.	ПРН-1	Л	2	-
			ПР	2	-
			СР	12	18
	Разом за змістовим модулем 1		Л	6	2
			ПР	6	4
			СР	24	32
	Змістовий модуль 2. Аналіз показників ергономічності робочого місця				
3	**Тема 3. Небезпеки робочого місця** Шкідливі та небезпечні чинники: класифікація, методи визначення та нормування. Робоче місце: класифікація, ергономічні вимоги. Вимоги до організаційно-технічного оснащення робочого місця. Показники небезпек розладу людини на робочому місці.	ПРН-1 ПРН-2	Л	4	-
			ПР	2	
			СР	12	18
4	**Тема 4. Ергономічне рівняння** Поняття ергономічного рівняння та його складові. Принципи складання	ПРН-18	Л	2	-

	ергономічного рівняння робочого місця. Методи профілактики втомленості людини в системі «людина-машина-середовище».		ПР	2	2
			СР	12	14
5	**Тема 5. Вимоги антропометрії та біомеханіки** Робочі положення та пози. Критерії вибору оптимальної робочої пози. Методи й засоби визначення та вимірювання показників ергономічності робочого місця. Принципи проєктування робочих місць з оптимальними ергономічними параметрами.	ПРН-1 ПРН-2 ПРН-18	Л	4	-
			ПР	4	2
			СР	12	16
	Разом за змістовим модулем 2		Л	10	-
			ПР	8	4
			СР	36	48
	Разом за модулем 1		Л	16	2
			ПР	14	8
			СР	60	80

Форми та методи навчання
Серед основних форм здобуття вищої освіти в університеті є інституційна: денна, заочна, дистанційна. При викладанні навчальної дисципліни використовуються: словесний метод: акроматичний (викладальний) – лекція, евристичний (запитальний) – бесіда; діалогічний метод; індукція і дедукція як способи міркування; практичні методи: практичні заняття, метод проєкту; дослідницький метод; наочні методи: метод ілюстрацій, спостереження; робота з навчально-методичною, науковою літературою; відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання.
Порядок оцінювання програмних результатів навчання

Поточна та підсумкова складова оцінювання навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни відповідає шкалі оцінювання (https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2326).
Для досягнення цілей та завдань курсу потрібно засвоїти теоретичний матеріал і здати модульні контролі знань, а також вчасно виконати практичні завдання. У результаті можна отримати такі обов'язкові бали:
- 60 балів – за вчасне та якісне виконання завдань практичних занять, що становить поточну (практичну) складову його оцінки;
- 20 балів – модульний контроль 1;
- 20 балів – модульний контроль 2.
Усього 100 балів.
Модульний контроль здобувачів з навчальної дисципліни проходитиме у формі комп'ютерного тестування, яке за кожним змістовим модулем включає теоретичні та практичні завдання. Кількість завдань у тесті за кожним модулем – 20. Складність завдань визначає їх вагу: від 0,9 до 2,4 бала за завдання. Загальна кількість завдань для підготовки до модульного контролю визначається кількістю, достатньою для досягнення максимальної об'єктивності рівня підготовленості, – 100 завдань на 1 кредит.
Навчальна дисципліна закінчується екзаменом, тому результати складання модульних контролів можуть зараховуватись як підсумковий контроль за умови, якщо здобувачем освіти впродовж семестру набрано не менше 60 балів: отримання із поточної складової оцінювання не менше 50 % (30 балів і більше) та не менше 50 % з модульної складової оцінювання (20 балів і більше), – і такий результат його задовольняє (https://cutt.ly/kE9NGxR).
Контроль самостійної роботи проводиться:
– з лекційного матеріалу – шляхом проведення тестування та оцінки звіту з самостійної роботи;
– з практичних завдань – за допомогою перевірки виконаних завдань та оцінки звіту з практичних робіт.
Додаткові бали (до 7 б.) поточної складової оцінки можна отримати за:
- оригінальні способи вирішення завдань;
- підготовку презентаційних матеріалів за окремими темами навчальної дисципліни;
- підготовку аналітичного огляду наукових публікацій в періодичних журналах;
- написання наукової статті (тез доповіді);
- участь у виконанні наукових досліджень, присвячених питанням підвищення ефективності праці на робочому місці.
Проведення поточного та підсумкового контролів знань здобувачів регламентовано нормативними документами: https://cutt.ly/kE9NGxR, https://ep3.nuwm.edu.ua/25889/

Рекомендована література (основна, допоміжна)

Основна

1. Абракітов В.Е., Ткаченко І.О. Конспект лекцій з дисципліни «Ергономіка робочих місць» URL: https://cutt.ly/MgoATXu
2. Стрілець В.М. Курс лекцій «Ергономіка робочих місць». URL: https://cutt.ly/vgoSkT6

Допоміжна

1. ДСТУ 3899:2013. Дизайн і ергономіка. Терміни та визначення основних понять. URL: https://cutt.ly/WgoAUty
2. ДСТУ 8604:2015. Дизайн і ергономіка. Робоче місце для виконання робіт у положенні сидячи. Загальні ергономічні вимоги. URL: https://cutt.ly/bgoAI5I
3. НПАОП 0.00-7.15-18. Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями. URL: https://cutt.ly/wClWzEy
4. Туровська Г.І. Роль ергономіки у вирішенні питань безпеки та гігієни праці. *Man and environment, trends and prospects:* Abstracts of III International Scientific and Practical Conference. (Tokyo, Japan, 10-11 February 2020). Tokyo, 2020. С. 392-394.
5. Туровська Г.І. Оцінка безпеки виробничого середовища з аналізом потенційних ризиків для здоров'я працюючих. *Вісник НУВГП.* Вип. 1(93). Рівне, 2021. С. 316-327 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет
1. Виробничо-практичний журнал «Охорона праці і пожежна безпека». URL: https://oppb.com.ua 2. Науково-виробничий журнал «Охорона праці». URL: http://ohoronapraci.kiev.ua/# *3. Occupational Safety and Health Administration. URL: https://www.osha.gov/ergonomics*
Поєднання навчання та досліджень
Здобувачі можуть бути залучені до реалізації наукових індивідуальних тем досліджень у розрізі тематики курсу з наступною апробацією результатів досліджень шляхом виступів на конференціях, публікації тез або статей тощо. Виконання таких завдань оцінюється додатковими балами. *У освітньому процесі використовуються результати досліджень, опубліковані у матеріалах всеукраїнських, міжнародних наукових і науково-практичних конференцій.*
ПОЛІТИКИ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ
Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)
Здатність логічно і системно мислити; вміння працювати в команді, управляти своїм часом; навички самоорганізації; вміння працювати з інформацією; критичне мислення, розуміння важливості дедлайнів, навички комунікації;
Дедлайни та перескладання
Завдання з навчальної дисципліни видаються під час практичних занять або дистанційно (розміщуються на навчальній платформі у відповідному розділі або видаються відповідно до запиту здобувача електронною поштою) з оголошенням терміну їх виконання. Виконання та захист практичних робіт з навчальної дисципліни, наведених у методичних вказівках (https://ep3.nuwm.edu.ua/18121/1/03-10-30.pdf), повинен бути вчасним. За порушення дедлайна здачі робіт знижуються бали. *Оголошення стосовно дедлайнів здачі змістових модулів навчальної дисципліни відповідно до політики оцінювання оприлюднюються на сторінці цієї дисципліни на платформі Moodle (https://cutt.ly/OgtOnvz) за календарем.*
Неформальна та інформальна освіта
Результати навчання, здобуті шляхом неформальної та інформальної освіти, визначаються у порядку відповідно до п. 5 «Положення про неформальну та інформальну освіту в Національному університеті водного господарства та природокористування» (http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/). *Відкриті онлайн-курси на платформі Coursera (https://cutt.ly/RgtSQXe) допоможуть ознайомитись з програмою вивчення аналогічних дисциплін у провідних університетах світу з відповідним зарахуванням за даною дисципліною.*
Правила академічної доброчесності
Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти регламентовано Положенням про академічну доброчесність в НУВГП (https://ep3.nuwm.edu.ua/25004/). Здобувачі мають самостійно виконувати та подавати на оцінювання лише результати власних зусиль та оригінальної праці (https://ep3.nuwm.edu.ua/24856/). За списування під час виконання окремих завдань знижується оцінка відповідно до ступеня порушення академічної доброчесності. Матеріали щодо пропагування принципів доброчесності розміщені за посиланням: https://naqa.gov.ua/академічна-доброчесність *Для ознайомлення і застосовування в своїй діяльності принципів академічної доброчесності рекомендується онлайн-курс «Академічна доброчесність» (https://cutt.ly/AgtO6ac).*
Вимоги до відвідування

Відсутність на занятті компенсується самостійним опрацюванням матеріалу, розміщеного на навчальній платформі Moodle (https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=2326), та його виконанням і захистом на наступному занятті або на консультації.
Лекції, практичні заняття, консультації проводяться відповідно до розкладу занять (http://desk.nuwm.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi). На заняттях здобувачі можуть використовувати мобільні телефони та ноутбуки для пошуку додаткової інформації, ознайомлення з онлайн-курсом.
Повторне вивчення навчальної дисципліни здійснюється відповідно до «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП» (http://surl.li/hebza).
З «Правилами поведінки під час семестрового контролю»; «Інструкцією для здобувачів вищої освіти щодо організації та проведення навчальних занять у дистанційній формі» можна ознайомитися за посиланням: http://ep3.nuwm.edu.ua/view/subjects/insh/

Автор
Доцент Галина ТУРОВСЬКА

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи Валерій СОРОКА

документ підписаний КЕП
Номер документа СИЛ №895
Підписувач Сорока Валерій Степанович
Підписувач (дані КЕП):
Сертифікат 3FAA9288358EC003040000009B6C3700C8C2C100